

Vergelijking tussen de RVA-uitkeringscategorie en de LIPRO-gezinspositie van de niet werkende werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen - december 2007 –

1. Werkwijze	2
1.1 Beschrijving van de steekproef.....	2
1.2 Definitie van de RVA-uitkeringscategorie	2
1.3 Definitie van de gezinspositie volgens de LIPRO-typologie	3
2. Profiel van de niet-werkende werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen verdeeld volgens uitkeringscategorie en gezinspositie	5
3. Kruising van de uitkeringscategorie (RVA) en de gezinspositie (LIPRO) – Analyse volgens het geslacht	8
3.1. RVA-uitkeringscategorie naar LIPRO-gezinspositie	8
3.2. Gezinspositie (LIPRO) naar uitkeringscategorie (RVA).....	12
4. Kruising van de gezinspositie (LIPRO) en de uitkeringscategorie (RVA) – Analyse volgens het gewest	16
4.1. Gezinspositie (LIPRO) naar uitkeringscategorie (RVA).....	16
4.2. RVA-uitkeringscategorie naar LIPRO-gezinspositie	19
5. Vergelijking 2000/2007	22
6. Besluiten	24

1. Werkwijze

1.1 Beschrijving van de steekproef

De gegevens zijn afkomstig van het Datawarehouse Arbeidsmarkt (DwH-AM) en Sociale bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid die de informatie centraliseert uit de administratieve bestanden van een groot deel van de socialezekerheidsinstellingen, zoals de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), de Rijksdienst voor sociale zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheden (RSZPPO), het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV), de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW), het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (RSVZ) en de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Enkel de personen die door minstens één van die instellingen gekend zijn, zijn terug te vinden in het DwH-AM.

Die gegevens zijn op een permanente basis onderling gelinkt door een uniek identificatienummer (het rijksregisternummer en, in sommige gevallen, het bisregisternummer of het terregisternummer). We beschikken ook over gegevens m.b.t. de gezinsleden van de personen uit de steekproef.

In 2004 werd een toevalssteekproef getrokken die overeenkwam met 33 % van de totale populatie van de RVA-uitkeringstrekkers in het 1ste kwartaal van het jaar 2000. De steekproef werd gestratificeerd op basis van 15 uitkeringsstatuten en 43 arrondissementen (645 strata).

Voor alle individuen uit de steekproef (316 892) beschikken we over kwartaalgegevens voor de jaren 1998 (2de kwartaal) tot 2007 (4de kwartaal). In deze analyse wordt gebruik gemaakt van de recentste gegevens, nl. de gegevens van het 4de kwartaal van 2007.

1.2 Definitie van de RVA-uitkeringscategorie

In de RVA worden de uitkeringstrekkers naargelang van hun gezinstoestand onderverdeeld in 3 gezinscategorieën:

- De categorie van samenwonende met gezinslast (A), die we gemakshalve **gezinshoofd** zullen noemen, wordt toegekend als de partner geen enkel beroeps- of vervangingsinkomen heeft, ook al zijn er nog kinderen in het gezin die wel een inkomen hebben.

Die categorie wordt ook toegekend als de betrokkene niet samenwoont met een partner maar uitsluitend met kinderen en als minstens een van hen gerechtigd is op kinderbijslag of als geen van die kinderen een beroeps- of een vervangingsinkomen heeft.

Die categorie wordt ook toegekend als de betrokkene niet samenwoont met een partner maar met bloed- of aanverwanten tot de derde graad die niet over beroeps- of vervangingsinkomens beschikken. Als die situatie gepaard gaat met de aanwezigheid van (een) kind(eren), moet de betrokkene voor ten minste één kind kinderbijslag ontvangen.

De betrokkene kan ook categorie A toegekend krijgen als de beroeps- of vervangingsinkomens van de partner, de kinderen of de bloedverwanten onder een bepaald minimum liggen.

De term 'samenwonend met gezinslast' (gezinshoofd) kan soms misleidend zijn, want die categorie wordt ook toegekend aan alleenwonenden die onderhoudsplichtig zijn.

Bovendien krijgen sommige categorieën van werknemers met een speciaal statuut, zoals dokwerkers en zeevissers, automatisch categorie A, ongeacht hun gezinstoestand.

Categorie A gaf recht op een uitkering aan 60 % van het begrensd brutoloon. Die uitkering is niet degressief in de tijd (toestand 4de kwartaal van 2007).

- Al de andere samenwonenden worden beschouwd als samenwonenden zonder gezinslast (categorie B). Het gaat dus om samenwonenden van wie de partner een beroeps- of een vervangingsinkomen heeft dat een bepaald minimum overschrijdt.

Als ze niet samenwonen met een partner maar uitsluitend met kinderen of met bloedverwanten tot de 3de graad of zowel met kinderen als bloedverwanten, en als geen van de kinderen recht heeft op kinderbijslag en als de bloedverwanten zelf beroeps- of vervangingsinkomens hebben, hebben ze ook slechts recht op die uitkeringscategorie.

Categorie B gaf recht op een degressieve uitkering die evolueerde van 55 % naar 40 % van het begrensd brutoloon (toestand 4de kwartaal van 2007) en tot slot naar een forfaitair bedrag.

- Blijft de categorie van de alleenwonenden (N).

Die categorie kreeg een degressieve uitkering die evolueerde van 60 % naar 50 % (toestand 4de kwartaal van 2007).

1.3 Definitie van de gezinspositie volgens de LIPRO-typologie.

De verwantschap van de persoon ten opzichte van de referentiepersoon in het gezin wordt verplicht geregistreerd in het rijksregister en wordt ieder jaar gevalideerd. De referentiepersoon is de persoon in het gezin die door de gemeentelijke overheid als gezinshoofd wordt beschouwd en met wie ze officieel correspondentie voert. Van die registratie wordt door de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid in het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale bescherming de LIPRO-gezinspositie afgeleid. De LIPRO-gezinspositie van een persoon is de positie in het gezin ten opzichte van de referentiepersoon.

De gemeentelijke overheden geven enkel de relatie aan van de gezinsleden tegenover die referentiepersoon en niet de onderlinge relatie tussen de gezinsleden die geen gezinshoofd zijn. De precieze gezinsrelaties in nieuw samengestelde gezinnen zijn dus moeilijk te achterhalen.

De voorliggende studie baseert zich op de gezinspositie eind december 2007.

• LIPRO is afgeleid van 'Lifestyle Projections' en werd ontwikkeld door het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut. De variabelen zijn ontwikkeld in samenwerking met het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies (CBGS), een Vlaamse wetenschappelijke instelling.

De LIPRO-typologie voorziet de volgende 12 gezinsposities**:

1. Alleenstaande
2. Gehuwde zonder kind(eren)
3. Gehuwde met kind(eren)
4. Kind bij een gehuwd koppel
5. Ongehuwd samenwonende zonder kind(eren)
6. Ongehuwd samenwonende met kind(eren)
7. Kind bij een ongehuwd koppel
8. Hoofd van een eenoudergezin
9. Kind in een eenoudergezin
10. Andere inwonende
11. Overige personen
12. Wonend in een collectief huishouden.

Omdat de RVA geen onderscheid maakt tussen een gehuwde en een ongehuwde persoon hebben we in de onderstaande grafieken de gezinsposities van gehuwde en ongehuwde samenwonende samengevoegd tot die van partner in een koppel met kinderen en partner in een koppel zonder kinderen. Tegelijkertijd hebben we ook alle posities van kind (kind bij een gehuwd koppel, kind bij een ongehuwd koppel en kind in een eenoudergezin) samengevoegd tot de gezinspositie van 'kind'. Tot slot hebben we ook de minder voorkomende gezinsposities samengevoegd tot de categorie 'andere'. Zo komen we in de grafieken tot de volgende gezinsposities:

- Alleenstaande
- Partner in een koppel met kinderen (samenvoeging van de posities 3 en 6)
- Partner in een koppel zonder kinderen (samenvoeging van de posities 2 en 5)
- Hoofd van een eenoudergezin
- Kind (samenvoeging van de posities 4, 7 en 9)
- Andere (samenvoeging van de posities 10, 11 en 12).

Aangezien de LIPRO-typologie enkel rekening houdt met de relatie van de personen in het gezin ten opzichte van de referentiepersoon in het huishouden en geen rekening houdt met de socio-economische positie van de partners en/of de kinderen, is het logisch dat de vergelijking tussen de LIPRO-types en de RVA-vergoedingscategorieën verschillen oplevert. Zo kunnen verschillende gezinsposities schuilgaan achter de RVA-categorieën. We wensen bijvoorbeeld te weten hoeveel procent van categorie A bestaat uit alleenstaanden die onderhoudsplichtig zijn, hoeveel procent geregistreerd staat als kind, hoeveel procent hoofd is van een eenoudergezin, ... Maar omgekeerd willen we ook weten hoeveel van de uitkeringstrekkers die de LIPRO-gezinspositie 'alleenstaande' hebben, categorie A of N krijgen. We willen ook nagaan welke RVA-categorieën schuilgaan achter de gezinspositie 'kind' en of het hebben van kinderen in een koppel een invloed heeft op het krijgen van categorie A of categorie B. We onderzoeken ook of er grote verschillen zijn tussen mannen en vrouwen (het 'gender-effect') of tussen de gewesten.

** Als kind wordt beschouwd, de persoon die een relatie heeft als kind of schoonzoon/schoondochter ten opzichte van de referentiepersoon. De gezinspositie van kind bij een gehuwd koppel wordt enkel toegekend aan een niet met de referentiepersoon verwante persoon als deze persoon jonger dan 18 jaar is. Voor een kind bij een ongehuwd koppel is de voorwaarde dat er een leeftijdsverschil is van minstens 15 jaar tussen het kind en de partner van de referentiepersoon. Hoofden van eenoudergezinnen moeten minstens 15 jaar zijn.

2. Profiel van de niet-werkende werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen verdeeld volgens uitkeringscategorie en gezinspositie

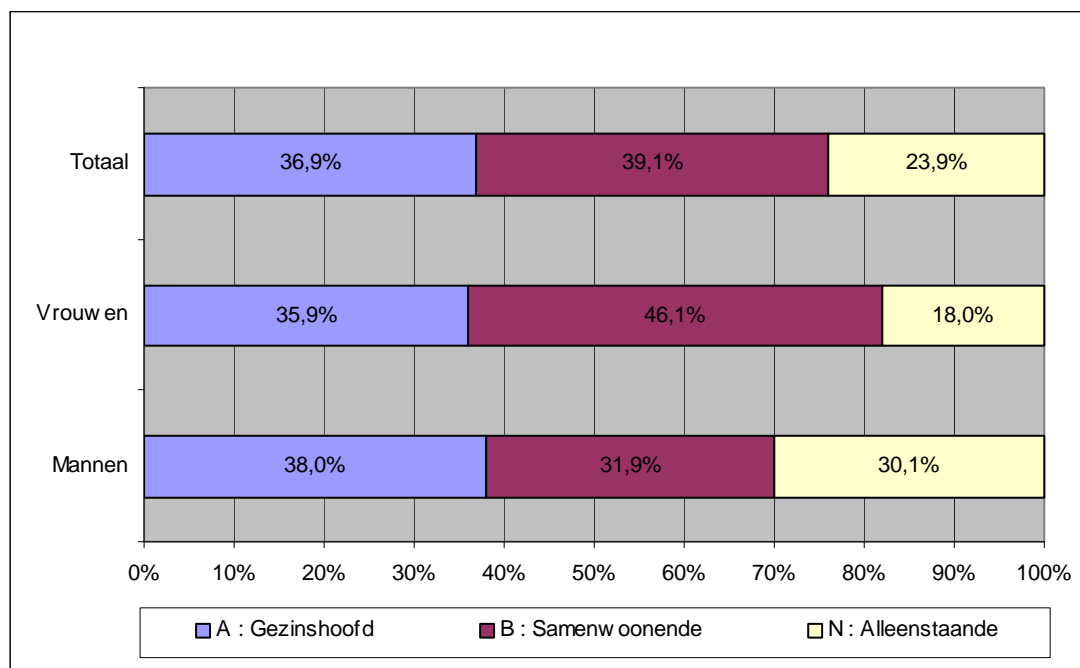
Alvorens de RVA-uitkeringscategorie en de LIPRO-gezinspositie te kruisen, bekijken we hoe de onderzochte uitkeringstrekkers verdeeld zijn volgens de RVA-uitkeringscategorie en volgens de gezinspositie. Dat geeft ons de mogelijkheid om een bepaalde categorie of gezinspositie te situeren ten opzichte van het geheel. De RVA-gegevens slaan op 111 726 niet-werkende werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in december 2007.

Tabel 1: RVA-Gezinscategoriën

		Mannen	Vrouwen	Totaal
Gezinshoofd	A	20903	20367	41270
Samenwonende	N	16527	10185	26712
Alleenstaande	B	17546	26164	43710
Andere*		14	20	34
Totaal		54990	56736	111726

Andere=niet gedefinieerde gezinscategoriën

Grafiek 1 Niet-werkende werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in België naar uitkeringscategorie (RVA), verdeeld volgens het geslacht, december 2007 (in %)

Bij de vrouwen vormt de RVA-categorie van samenwonende zonder gezinslast (B) met 46,1 % de grootste categorie. Bij de mannen daarentegen is de meest voorkomende RVA-categorie die van gezinshoofd (A) met 38 %. Voor de beide

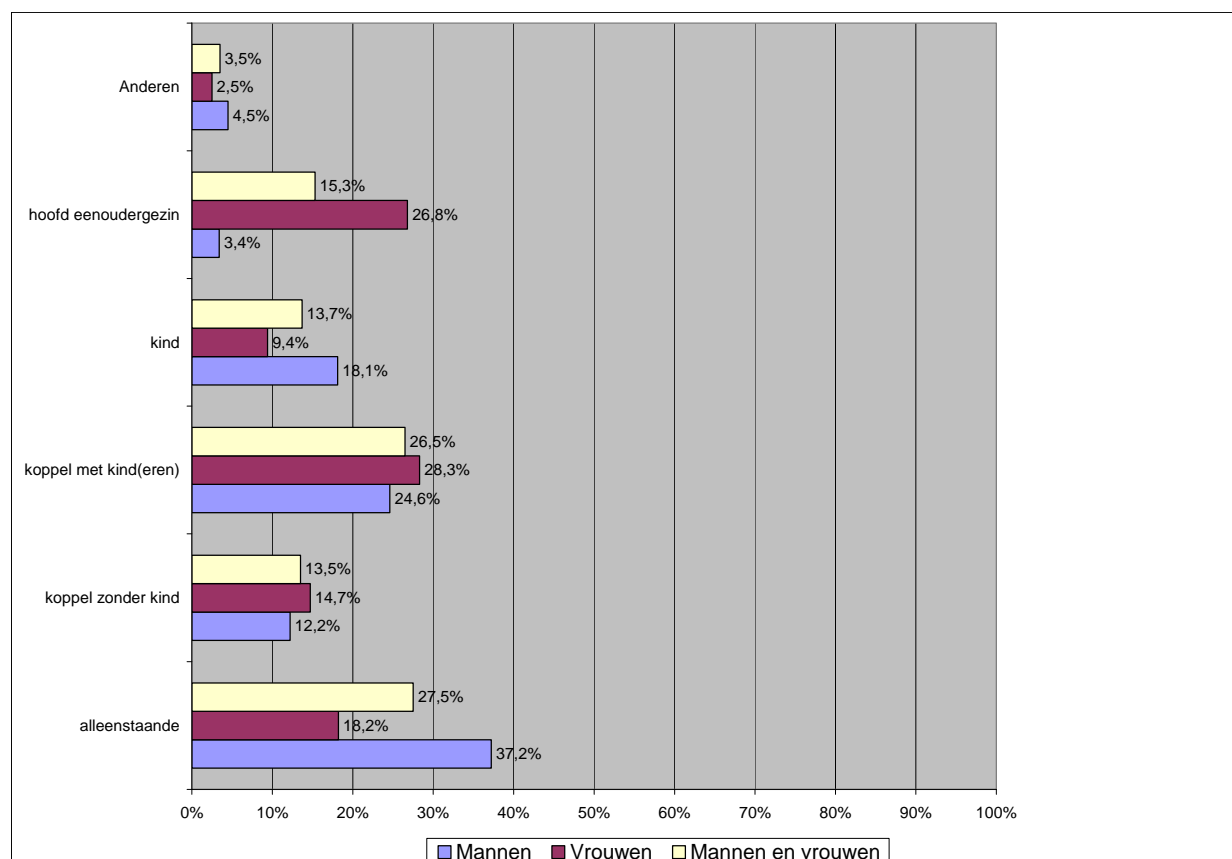
geslachten samen blijft categorie B (de samenwonenden zonder gezinslast) de frequentst voorkomende met 39,1 %.

De categorie van de alleenwonenden (N) is zowel bij de mannen (30,1 %) als bij de vrouwen (18 %) het kleinst.

Tabel 2 : LIPRO-gezinsposities

	Mannen	Vrouwen	Totaal
kind	9945	5353	15298
andere	2478	1444	3922
hoofd eenoudergezin	1852	15233	17085
koppel met kinderen	13548	16032	29580
koppel zonder kinderen	6732	8351	15083
alleenstaand	20435	10323	30758
Totaal	54990	56736	111726

Grafiek 2 Niet-werkende werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in België naar gezinspositie (LIPRO-typologie), verdeeld volgens het geslacht, december 2007 (in %)

Zonder onderscheid naar geslacht komt de positie van alleenstaande in de LIPRO-typologie het meest voor: 27,5%. Het belang van die positie is echter heel verschillend naargelang van het geslacht: 18,2 % voor de vrouwen, maar 37,2 % voor de mannen. Bij de vrouwen bekleeden de alleenstaanden pas de 3de plaats op een totaal van 6 LIPRO-posities.

De gezinspositie 'partner in een koppel met kinderen' komt op de tweede plaats met 26,5 %. Bij de vrouwen komt die positie het meest voor (28,3 %), terwijl ze bij de mannen (24,6 %) de tweede plaats inneemt na de gezinspositie van de alleenstaanden (37,2 %).

De hoofden van eenoudergezinnen komen volgens de LIPRO-typologie op de derde plaats. Zij vertegenwoordigen 15,3 % van de UVW-NWWZ (niet-werkende werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen). Ook hier is het verschil tussen de beide geslachten frappant. Amper 3,4 % van de mannen is hoofd van een eenoudergezin, terwijl dat bij de vrouwen 26,8 % is.

Kinderen (van een gehuwd of ongehuwd koppel of in een eenoudergezin) bekleden in de LIPRO-typologie de 4de plaats met 13,7 %. Die kinderen halen bij de mannelijke UVW-NWWZ een percentage van 18,1 % en bij de vrouwelijke een aandeel van 9,4 %.

Koppels zonder kinderen (gehuwd of ongehuwd) vertegenwoordigen 13,5 % van de onderzochte populatie. Hun relatief gewicht is voor de beide geslachten ongeveer gelijk: 12,2 % voor de mannen en 14,7 % voor de vrouwen.

Het aandeel van de vrouwen met kinderen (als hoofd van een eenoudergezin of in een koppel) ligt twee keer zo hoog als het aandeel van de mannen met kinderen (55,1 % tegen 28 %).

3. Kruising van de uitkeringscategorie (RVA) en de gezinspositie (LIPRO) – Analyse volgens het geslacht

3.1. RVA-uitkeringscategorie naar LIPRO-gezinspositie

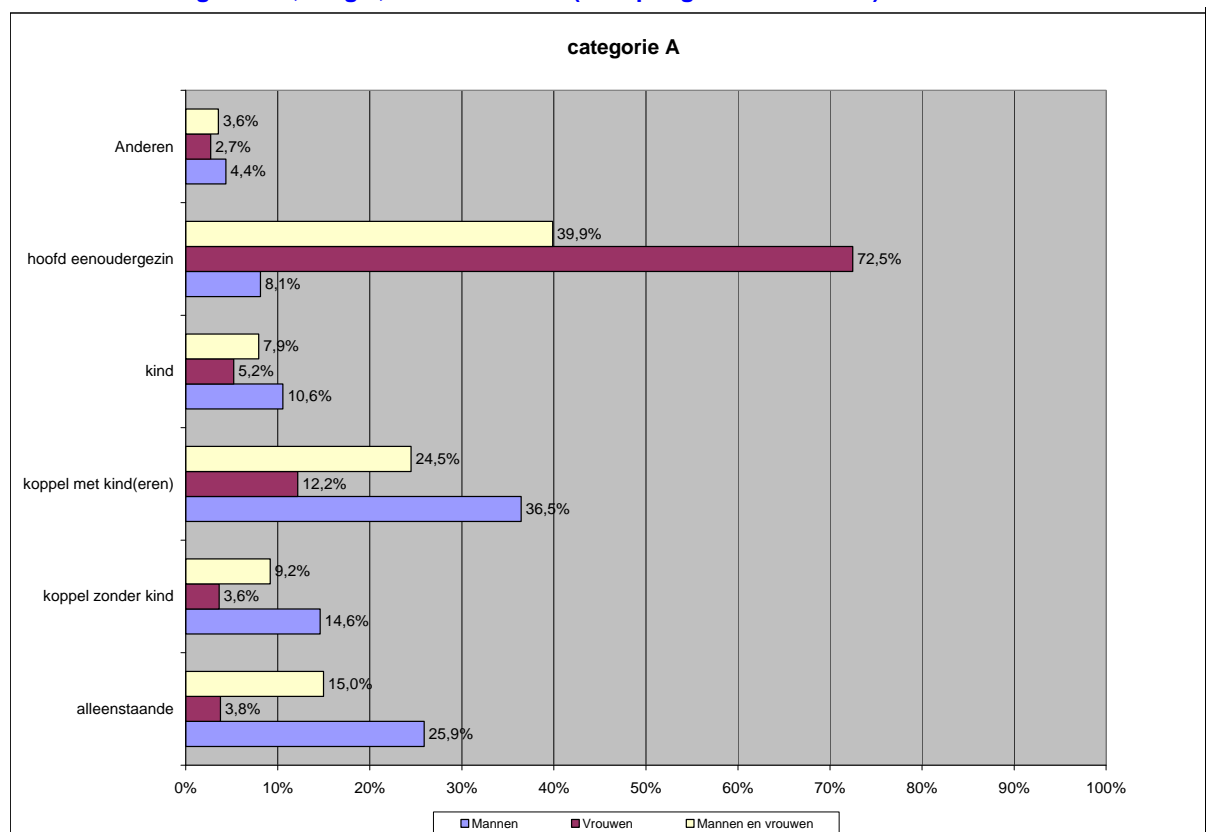
In dit hoofdstuk onderzoeken we hoe de RVA-uitkeringscategorieën A (gezinshoofd), N (alleenwonende) en B (samenwonende zonder gezinslast) verdeeld zijn naar gezinspositie (LIPRO-type).

Daardoor kunnen we interessante informatie vergaren over het aandeel van de LIPRO-gezinsposities van alleenstaande, kind of hoofd van een eenoudergezin in de RVA-gezinscategorieën (A, B, N) alsook over de verschillen tussen mannen en vrouwen. Die analyse is bijzonder interessant voor categorie A omdat die categorie heel wat uitkeringstrekkers omvat met diverse gezinsposities. Zo kunnen we onder meer het percentage 'hoofden van eenoudergezinnen' vaststellen binnen categorie A.

Tabel 3 : Categorie A naar LIPRO-gezinspositie

	Mannen	Vrouwen	Totaal
kind	2207	1066	3273
andere	911	554	1465
hoofd eenoudergezin	1697	14757	16454
koppel met kinderen	7620	2481	10101
koppel zonder kinderen	3051	742	3793
alleenstaand	5417	767	6184
Totaal	20903	20367	41270

Grafiek 3 RVA-uitkeringscategorieën naar LIPRO-gezinspositie, verdeeld volgens het geslacht, België, december 2007 (som per geslacht = 100 %)

Zonder onderscheid naar geslacht is de LIPRO-gezinspositie 'hoofd van een eenoudergezin' het best vertegenwoordigd (39,9 %) in categorie A van de RVA. Het aanzienlijke aandeel van die gezinspositie is vooral toe te schrijven aan de vrouwen, die voor die positie niet minder dan 72,5 % van hun totaal in categorie A van de RVA laten optekenen. Voor de mannen en de vrouwen samen wordt de LIPRO-positie 'hoofd van een oudergezin' op verre afstand gevolgd door 'koppel met kind(eren)' (24,5 %) en 'alleenstaande' (15 %).

36,5 % van de mannelijke gezinshoofden behorende tot categorie A maakt deel uit van een koppel met kind(eren) en 14,6 % van een koppel zonder kind(eren). De helft van de mannen in categorie A behoort dus tot een koppel met of zonder kinderen, terwijl een kwart van hen (25,9 % tegen 23,5 % in 2000) de LIPRO-positie 'alleenstaande' kreeg toegekend. Er mag worden aangenomen dat deze tot categorie A behoren omdat ze onderhoudsplichtig zijn***. In categorie A zijn er slechts 3,8 % alleenstaande vrouwen. Bovendien zijn de werknemers met een speciaal statuut zoals dokwerker en zeevisser, die ambtshalve in categorie A terechtkomen, bijna uitsluitend mannen.

Interessant is ook dat 10,6 % (tegen 8,6 % in 2000) van de uitkeringstrekkers van categorie A de positie 'kind' heeft. Die kinderen zijn dus de enige kostwinner of het inkomen van de ouder(s) is zo laag dat het kind recht heeft op de uitkeringscategorie A van de RVA.

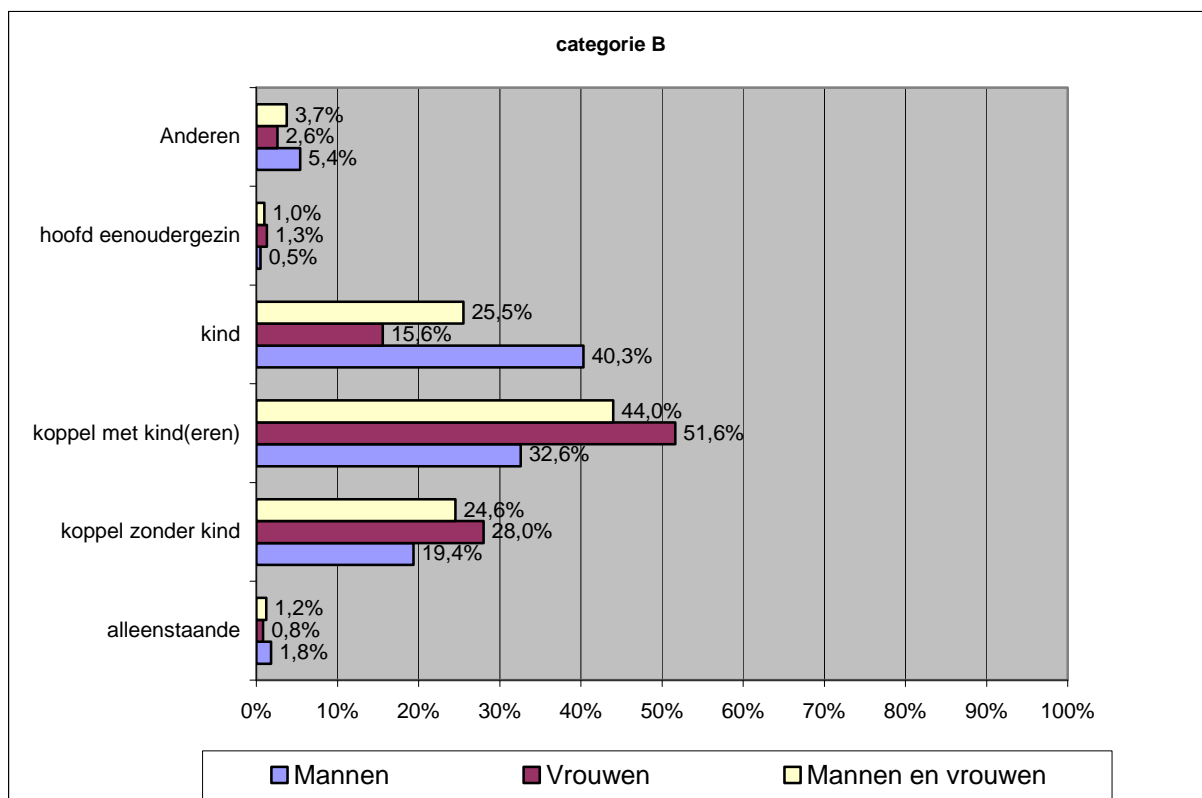
Uit de kruising van de LIPRO-gezinspositie en de RVA-uitkeringscategorie kunnen we besluiten dat de categorie A van gezinshoofd de volgende gezinsposities omvat: hoofden van eenoudergezinnen, alleenstaanden die onderhoudsplichtig zijn en kinderen (die enige kostwinner zijn of die zorgen voor het belangrijkste inkomen in het gezin)

Al die gezinsposities samen maken 62,8 % van de RVA-categorie A uit. In vergelijking met 2000 is dat nog 2,5 procentpunten meer.

Tabel 4 : Categorie B naar LIPRO-gezinspositie

	Mannen	Vrouwen	Totaal
kind	7077	4079	11156
andere	949	685	1634
hoofd eenoudergezin	90	337	427
koppel met kinderen	5715	13512	19227
koppel zonder kinderen	3399	7332	10731
alleenstaand	316	219	535
Totaal	17546	26164	43710

*** De onderhoudsplicht kan opgelegd zijn door een vonnis of op grond van een notariële akte in geval van een echtscheiding met wederzijdse toestemming. Ook zonder echtscheidingsprocedure kan men, op vrijwillige basis, via een notariële akte, onderhoudsgeld betalen voor de kinderen.

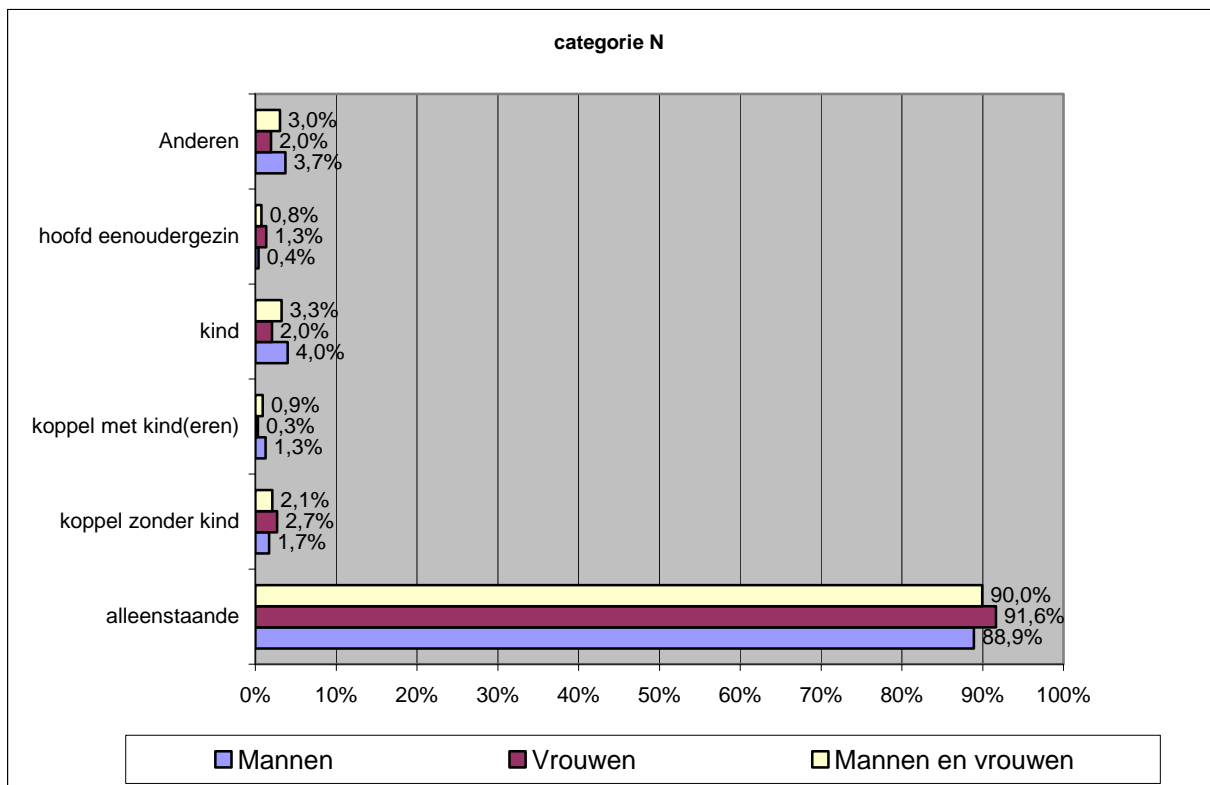
De samenwonenden met RVA-categorie B zijn voor 44 % deel van een koppel met kind(eren). De LIPRO-posities 'kind' en 'koppel zonder kind(eren)' hebben een aandeel van zo'n 25 % in categorie B van de RVA.

Ook in dit geval is de verdeling mannen-vrouwen verschillend. Meer dan de helft van de vrouwen (51,6 %) die behoren tot categorie B is partner in een koppel met kind(eren). Bij de mannen bedraagt dat aandeel slechts 32,6%. De mannen met categorie B, die gemiddeld langer bij hun ouders wonen dan de vrouwen, zijn bijgevolg logischerwijs meer terug te vinden in de gezinspositie 'kind' van de LIPRO-typologie: 40,3 %. Het percentage vrouwen met die gezinspositie bedraagt amper 15,6 %.

Een laag percentage vrouwelijke samenwonenden met gezinspositie 'kind' heeft als tegenhanger o.m. een hoger percentage vrouwelijke partners in een koppel met of zonder kinderen. Omgekeerd gaat een hoog percentage mannelijke samenwonenden met gezinspositie 'kind' samen met een laag percentage mannelijke partners met of zonder kinderen.

Tabel 5 : Categorie N naar LIPRO-gezinspositie

	Mannen	Vrouwen	Totaal
kind	660	208	868
andere	613	200	813
hoofd eenoudergezin	65	136	201
koppel met kinderen	210	33	243
koppel zonder kinderen	281	275	556
alleenstaand	14698	9333	24031
Totaal	16527	10185	26712

In 9 van de 10 gevallen stemt categorie N van de alleenwonenden (RVA) overeen met de gezinspositie 'alleenstaande' (LIPRO), wat inhoudt dat de andere LIPRO-gezinsposities randposities zijn geworden. Naar geslacht zijn er weinig verschillen.

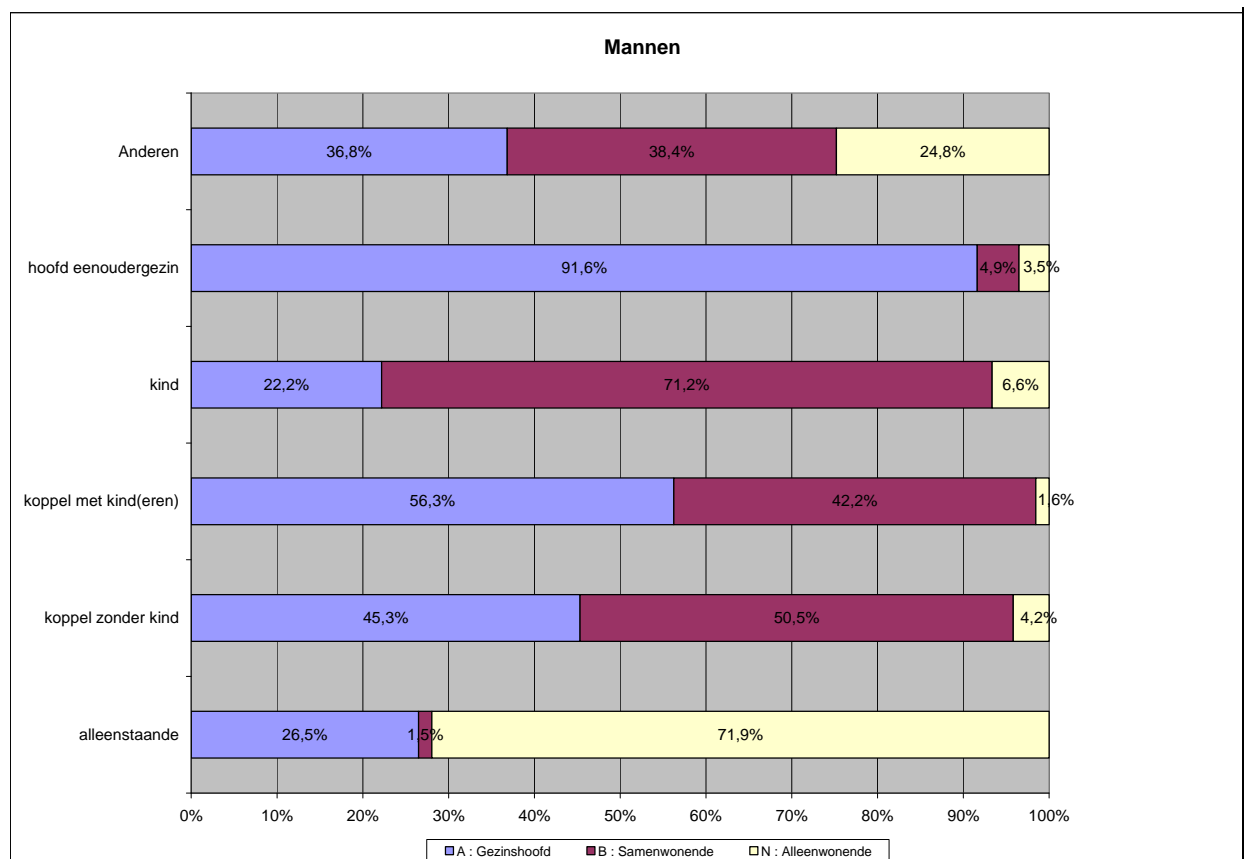
3.2. Gezinspositie (LIPRO) naar uitkeringscategorie (RVA)

In dit hoofdstuk gaan we na in welke mate de gezinsposities volgens de LIPRO-typologie samenhangen met een bepaalde RVA-uitkeringscategorie. Zo kunnen we bijvoorbeeld voor de gezinspositie 'alleenstaande' een beeld krijgen van het aandeel van de alleenwonenden met categorie N in de RVA en van het aandeel van de gezinshoofden van categorie A in de RVA. Ter herinnering: die alleenstaanden behoren tot de RVA-categorie A omwille van de onderhoudsplicht. Die analyse moet ons ook een beeld geven van het aandeel van de 3 RVA-categorieën in de gezinspositie 'kind' en ons laten zien of er al dan niet grote verschillen zijn volgens het geslacht.

Tabel 6 : Mannen - LIPRO-positie naar categorie

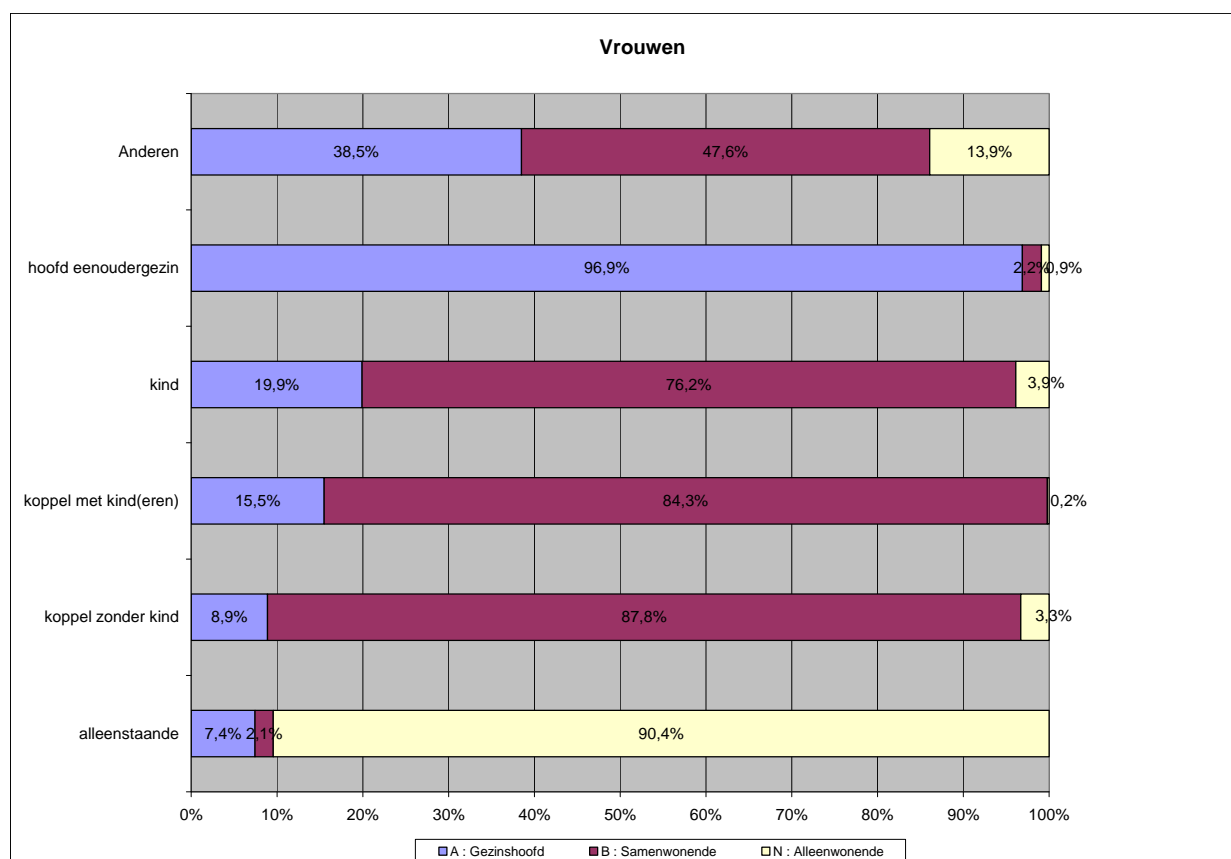
	A	B	N	Andere	Totaal
kind	2207	7077	660	1	9945
andere	911	949	613	5	2478
hoofd eenoudergezin	1697	90	65	0	1852
koppel met kinderen	7620	5715	210	3	13548
koppel zonder kinderen	3051	3399	281	1	6732
alleenstaand	5417	316	14698	4	20435
Totaal	20903	17546	16527	14	54990

Grafiek 4 Gezinspositie (LIPRO) naar uitkeringscategorie (RVA), verdeeld volgens het geslacht, in België, december 2007

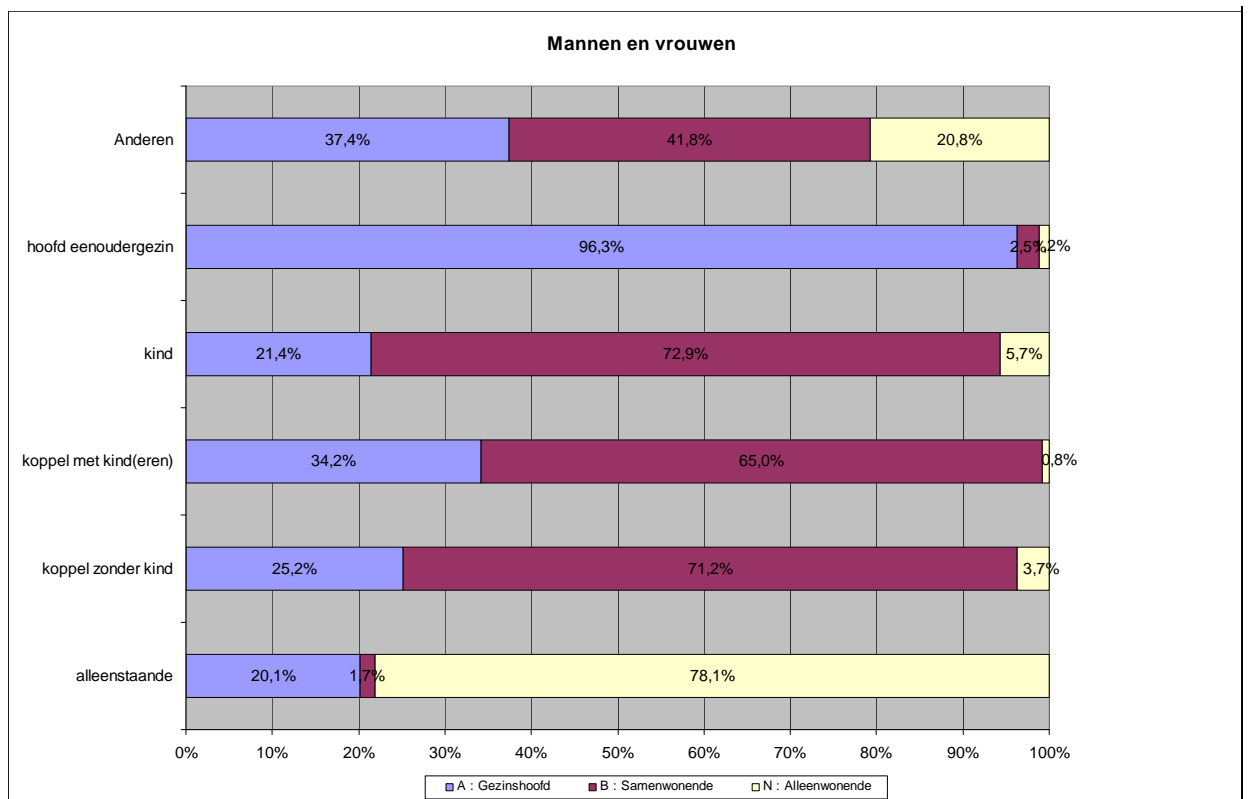
Tabel 7 : Vrouwen - LIPRO-positie naar categorie

	A	B	N	Andere	Totaal
kind	1066	4079	208	0	5353
andere	554	685	200	5	1444
hoofd eenoudergezin	14757	337	136	3	15233
koppel met kinderen	2481	13512	33	6	16032
koppel zonder kinderen	742	7332	275	2	8351
alleenstaand	767	219	9333	4	10323
Totaal	20367	26164	10185	20	56736

Tabel 8 : Totaal - LIPRO-positie naar categorie

	A	B	N	Andere	Totaal
kind	3273	11156	868	1	15298
andere	1465	1634	813	10	3922
hoofd eenoudergezin	16454	427	201	3	17085
koppel met kinderen	10101	19227	243	9	29580
koppel zonder kinderen	3793	10731	556	3	15083
alleenstaand	6184	535	24031	8	30758
Totaal	41270	43710	26712	34	111726

- 71,9 % van de alleenstaande mannen volgens de LIPRO-typologie heeft de RVA-categorie van alleenwonende (N). 26,5 % (tegen amper 7,4 % voor de vrouwen) van hen is gezinshoofd (A). Het gaat daarbij om mannen die alleen wonen maar die de RVA-categorie van gezinshoofd (A) krijgen omdat ze onderhoudsplichtig zijn. Ook werknemers met een speciaal statuut, zoals dokwerker en zeevisser, behoren tot categorie A van de RVA. 90,4 % (tegen 85 % in 2000) van de vrouwelijke LIPRO-alleenstaanden maakt deel uit van de categorie 'alleenwonenden' (N) van de RVA. De overeenkomst tussen de alleenstaanden (LIPRO-typologie) en de alleenwonenden van de RVA-categorie N is dus nog groter bij de vrouwen dan bij de mannen. Zonder onderscheid naar geslacht is de overeenkomst tussen de alleenwonenden van categorie N (RVA) en de alleenstaanden in de LIPRO-gezinspositie bijzonder groot. Voor de mannen en de vrouwen samen is er een overeenkomst van 78,1 %.
- 72,9 % van de personen die behoren tot de gezinspositie 'kind' (bij een gehuwd of een ongehuwd koppel of in een eenoudergezin) heeft vergoedingscategorie B in de RVA (71,2 % voor de mannen en 76,2 % voor de vrouwen). Toch vinden we nog meer dan een vijfde (21,4 %) van categorie A in die gezinspositie: 22,2 % voor de mannen en 19,9 % voor de vrouwen. In dat geval mogen we ervan uitgaan dat die kinderen de enige kostwinner in het gezin zijn of dat hun ouder(s) een heel klein inkomen heeft (hebben).
- Het merendeel van de partners in een koppel zonder kinderen (gehuwd of ongehuwd) behoort tot de categorie van samenwonende zonder gezinslast (71,2 %). Categorie B komt op de eerste plaats bij de mannen (50,5 %) en zeker bij de vrouwen (87,8 %). Categorie A haalt 45,3 % bij de mannen en amper 8,9 % bij de vrouwen.
- Bij de koppels met kinderen behoort iets minder dan 2/3, nl. 65 %, tot de RVA-categorie 'samenwonende zonder gezinslast' (B). Er zijn echter uitgesproken verschillen naargelang van het geslacht. 56,3 % van de mannen behoort tot

categorie A (gezinshoofden), terwijl 84,3 % van de vrouwen deel uitmaakt van categorie B (samenwonende zonder gezinslast) en amper 15,5 % behoort tot de categorie van de gezinshoofden (A).

- De mannelijke partners in een koppel met kinderen zijn dus meer gezinshoofd (56,3 %) dan wanneer ze deel uitmaken van een koppel zonder kinderen (45,3 %). Omgekeerd: als er geen kinderen zijn, is het aandeel van categorie B bij hen het grootst. 50,5 % tegen 42,2 % (met kinderen). Het hebben van kinderen doet het aandeel van categorie A voor de vrouwen in een koppel ietwat stijgen (van 8,9 % zonder kinderen tot 15,5 % met kinderen), maar heeft weinig invloed op het aandeel van categorie B (met kinderen: 84,3 % tegen 87,8 % zonder kinderen).
- Het is logisch dat een hoog percentage gezinshoofden van categorie A in de RVA wordt opgetekend in de LIPRO-gezinspositie 'hoofd eenoudergezin': 96,9 % bij de vrouwen en 91,6 % bij de mannen.

4. Kruising van de gezinspositie (LIPRO) en de uitkeringscategorie (RVA) – Analyse volgens het gewest

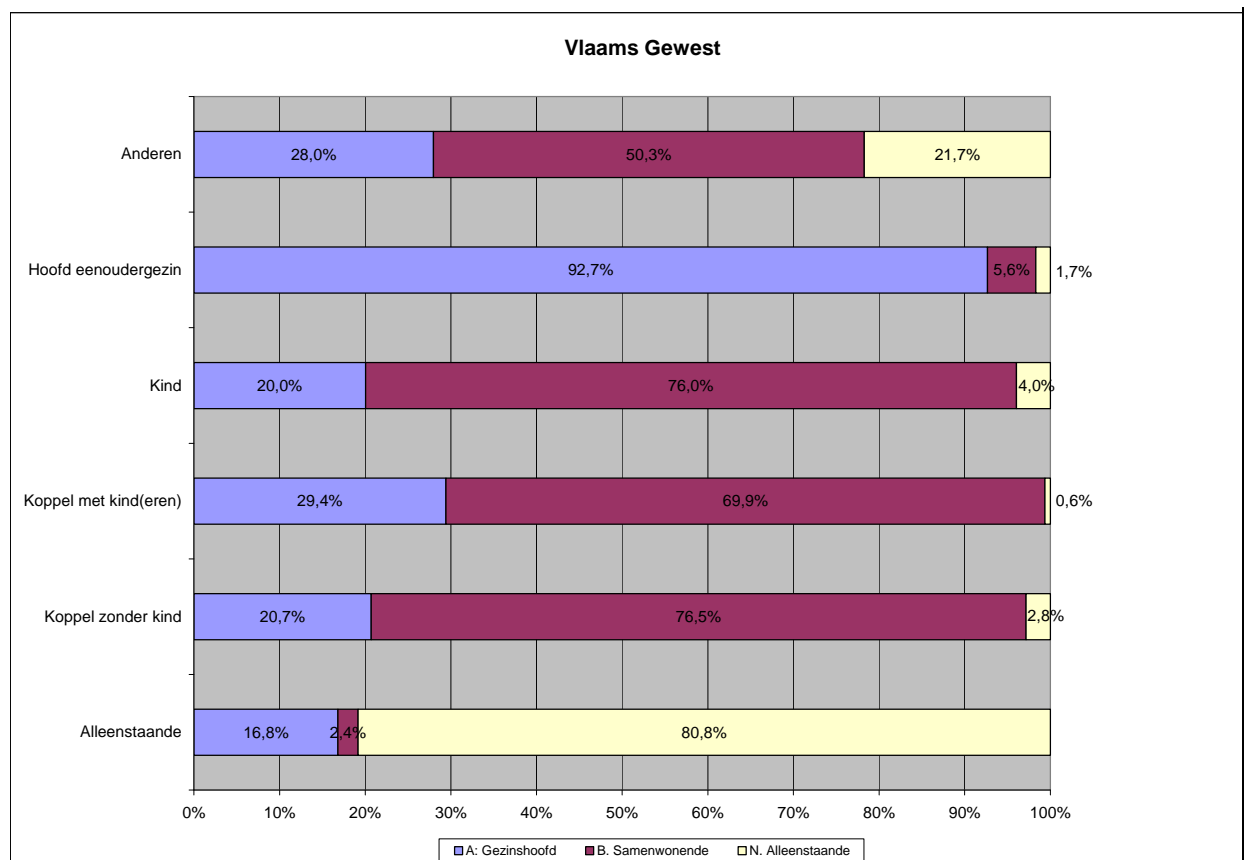
In dit hoofdstuk onderzoeken we of er naargelang van het gewest significante verschillen te noteren vallen bij de verdeling van de RVA-categorieën uitgesplitst volgens de LIPRO-gezinspositie en, omgekeerd, bij de verdeling van de gezinsposities uitgesplitst naar RVA-categorie.

4.1. Gezinspositie (LIPRO) naar uitkeringscategorie (RVA)

Grafiek 5 Verdeling van de LIPRO-types volgens de RVA-uitkeringscategorie en het gewest (elk LIPRO-type = 100 %)

Tabel 9 : Vlaams Gewest - LIPRO-positie naar categorie

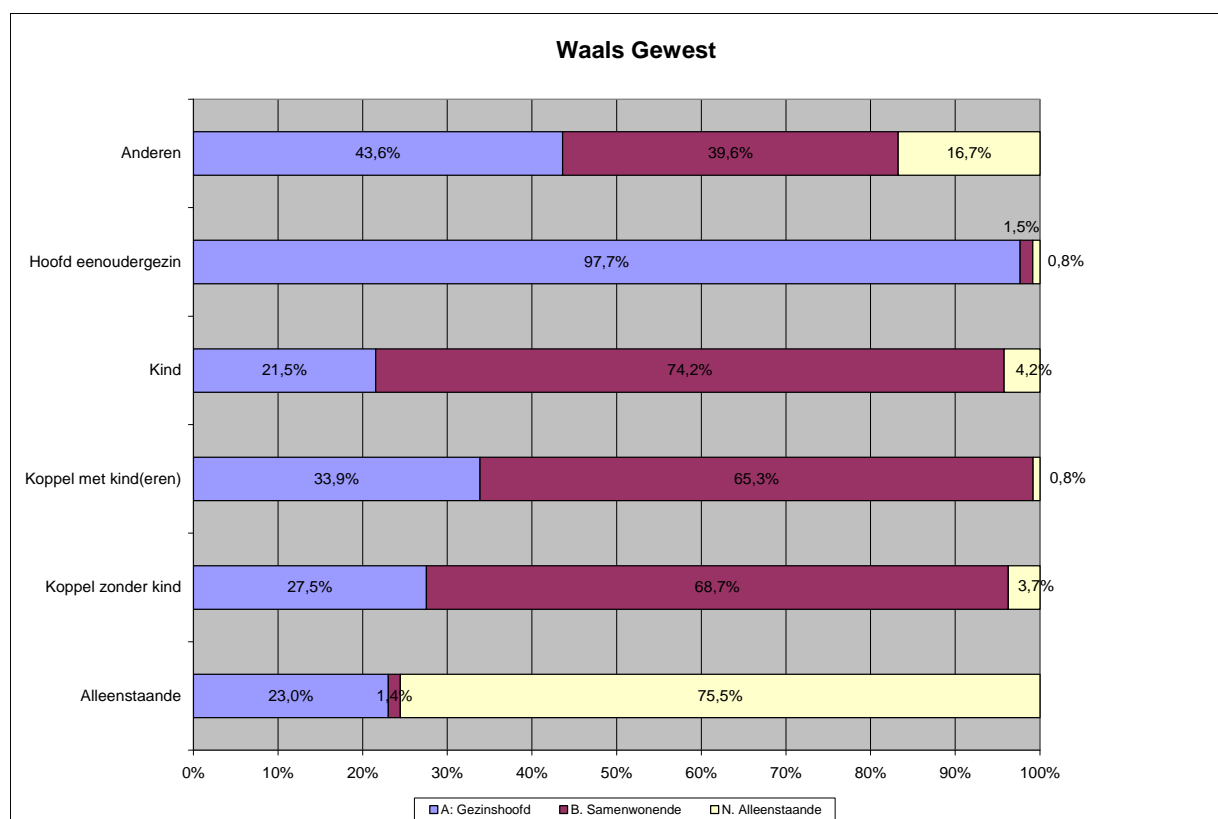
	A	B	N	Andere	Totaal
kind	1050	3983	207	1	5241
andere	399	718	310	2	1429
hoofd eenoudergezin	3713	226	68	0	4007
koppel met kinderen	3389	8052	73	3	11517
koppel zonder kinderen	1473	5438	202	0	7113
alleenstaand	1514	213	7285	3	9015
Totaal	11538	18630	8145	9	38322

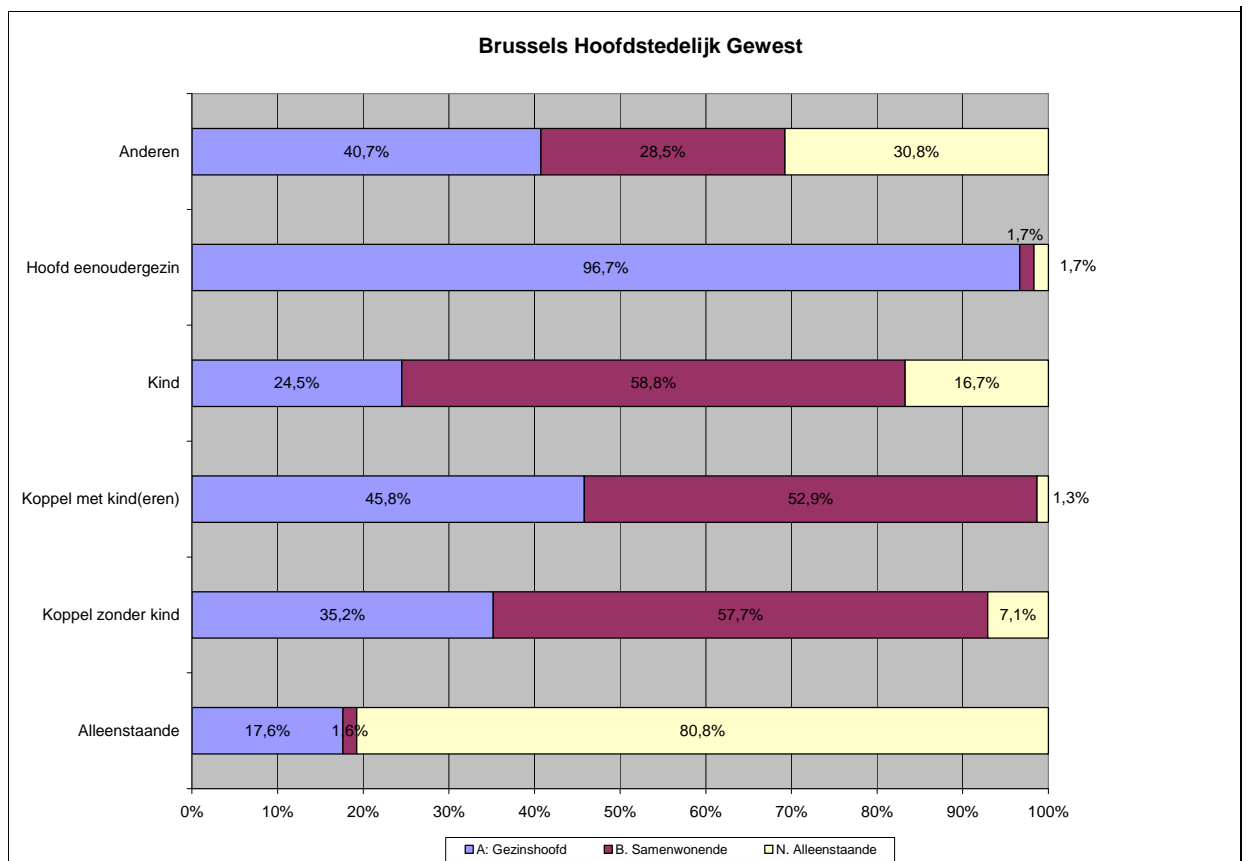
Tabel 10 : Waals Gewest - LIPRO-positie naar categorie

	A	B	N	Andere	Totaal
kind	1761	6066	346	0	8173
andere	813	739	312	4	1868
hoofd eenoudergezin	9969	153	85	3	10210
koppel met kinderen	4425	8536	104	2	13067
koppel zonder kinderen	1734	4331	236	3	6304
alleenstaand	3570	221	11704	3	15498
Totaal	22272	20046	12787	15	55120

Tabel 11 : Brussels Hoofdstedelijk Gewest - LIPRO-positie naar categorie

	A	B	N	Andere	Totaal
kind	462	1107	315	0	1884
andere	253	177	191	4	625
hoofd eenoudergezin	2772	48	48	0	2868
koppel met kinderen	2287	2639	66	4	4996
koppel zonder kinderen	586	962	118	0	1666
alleenstaand	1100	101	5042	2	6245
Totaal	7460	5034	5780	10	18284

De verschillen tussen de gewesten zijn meer uitgesproken dan bij de verdeling van de RVA-categorieën uitgesplitst volgens de gezinspositie (cf. volgend punt).

1. De positie 'kind' haalt in categorie B 76 % in het Vlaams Gewest en 74,2 % in het Waals Gewest. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is dat amper 58,8 %.

Daarmee samenhangend stijgt het percentage van categorie A naarmate het percentage van categorie B daalt: van 20 % voor het Vlaams Gewest en 21,5 % voor het Waals Gewest naar 24,5 % voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ligt het percentage kinderen behorend tot de categorie van de alleenwonenden (N) aanzienlijk hoger dan in de beide andere gewesten: 16,7 % in 2007.

2. Het LIPRO-type van de alleenstaanden vertoont min of meer eenzelfde verdeling in de 3 gewesten. Toch is de aanwezigheid van de categorie van de gezinshoofden (A) groter in het Waals Gewest: 23 % tegen 16,8 % voor het Vlaams Gewest en 17,6 % voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat verschil zou het gevolg kunnen zijn van een groter aandeel onderhoudsplichtige alleenstaanden in het Waals Gewest. Een logisch gevolg daarvan is dat het aandeel van de alleenwonenden (N) eveneens iets lager ligt in het Waals Gewest: 75,5 % tegen 80,8 % voor het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De LIPRO-gezinspositie 'alleenstaande' stemt dus in het Vlaams en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het best overeen met de RVA-categorie 'alleenwonende'.

3. Als we elk gewest afzonderlijk bestuderen, zien we dat er weinig verschil is tussen de LIPRO-types van partner in een 'koppel met kinderen' en in een 'koppel zonder kinderen'. De meest voorkomende RVA-categorie is die van de samenwonenden zonder gezinslast (B).

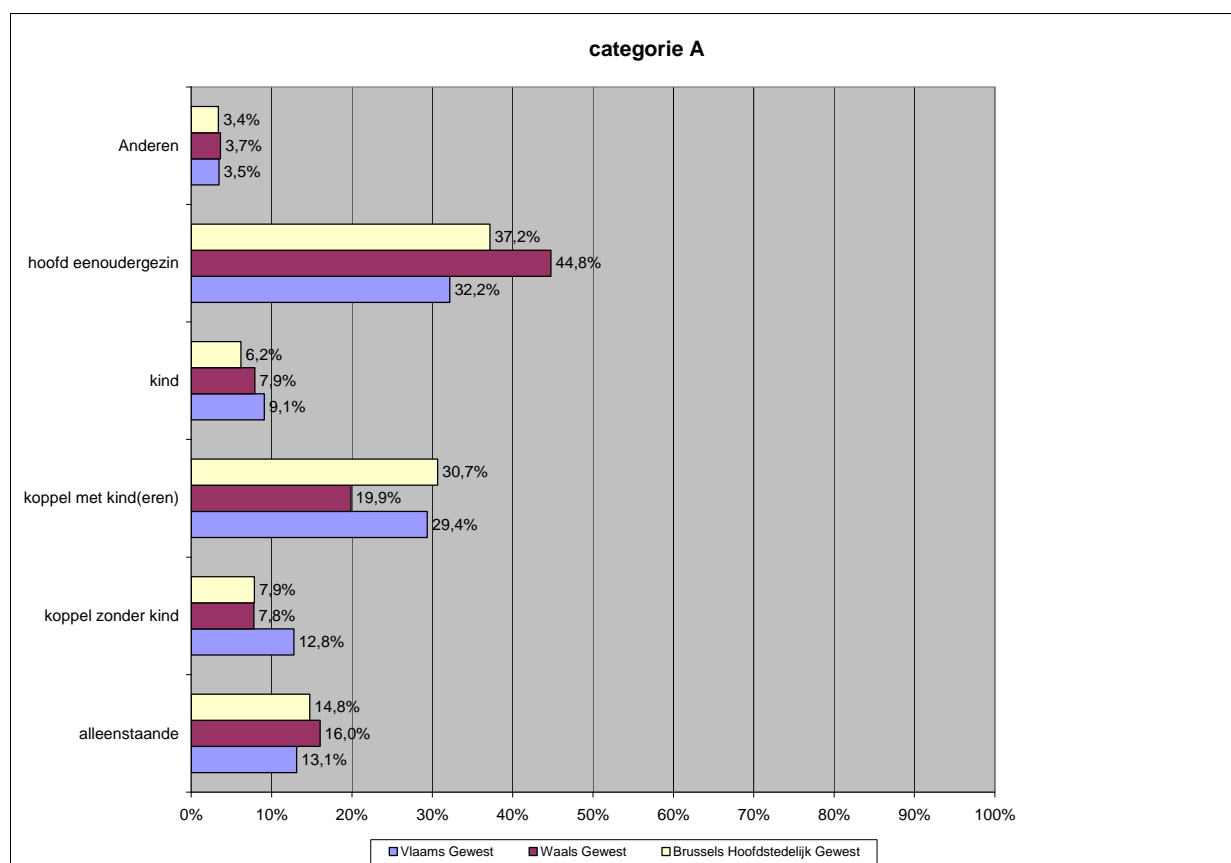
De frequentie van categorie B verschilt echter sterk van gewest tot gewest. Bij de koppels zonder kinderen en de koppels met kinderen in het Vlaams Gewest gaat het respectievelijk om 76,5 % en 69,9 %. In het Waals Gewest liggen die percentages met 68,7 % en 65,3 % al minder hoog. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot slot zijn ze het laagst met respectievelijk 57,7 % en 52,9 %.

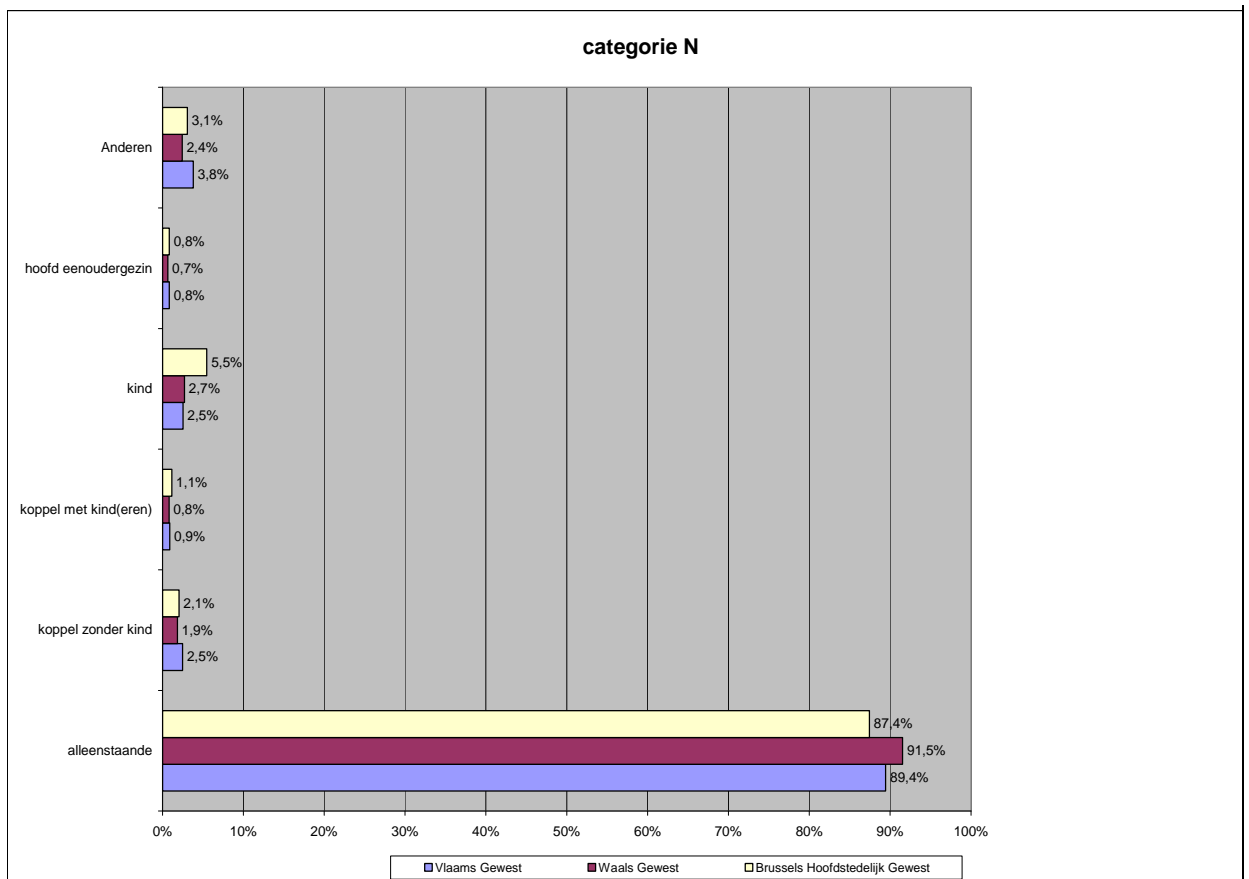
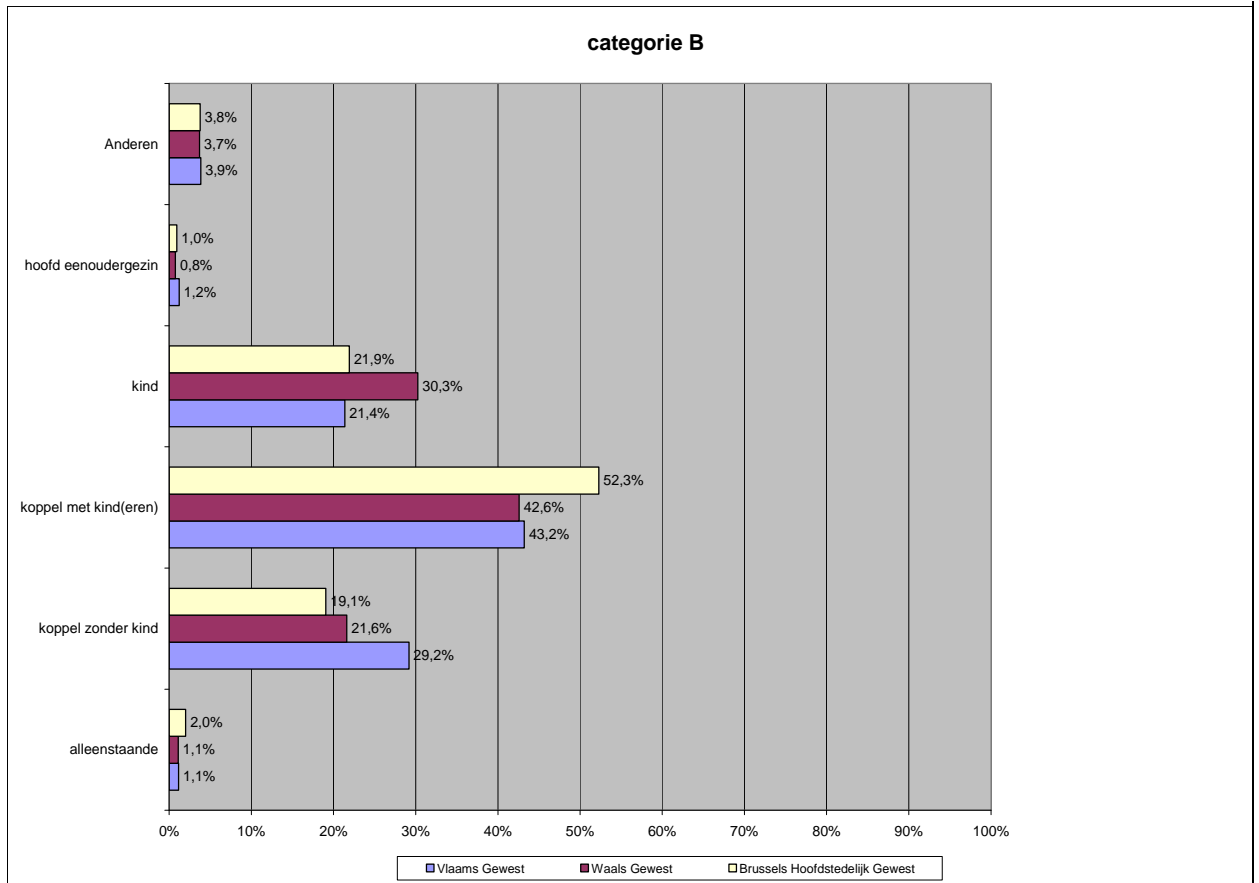
Omgekeerd liggen de percentages van de gezinshoofden A het hoogst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor de posities van 'koppel met kind(eren)' en 'koppel zonder kind(eren)' bedragen ze respectievelijk 35,2 % en 45,8 % tegen 27,5 % en 33,9 % in het Waals Gewest en 20,7 % en 29,4 % in het Vlaams Gewest.

4.2. RVA-uitkeringscategorie naar LIPRO-gezinspositie

De volgende grafieken moeten als volgt worden geïnterpreteerd: de som van de frequenties van een RVA-categorie voor de verschillende gezinsposities is gelijk aan 100 % voor elk gewest.

Grafiek 6 Verdeling van de RVA-uitkeringscategorieën naar LIPRO-gezinspositie en gewest (som per gewest = 100 %)

De verschillen per gewest lijken niet echt groot te zijn.

Opmerkelijk is wel dat:

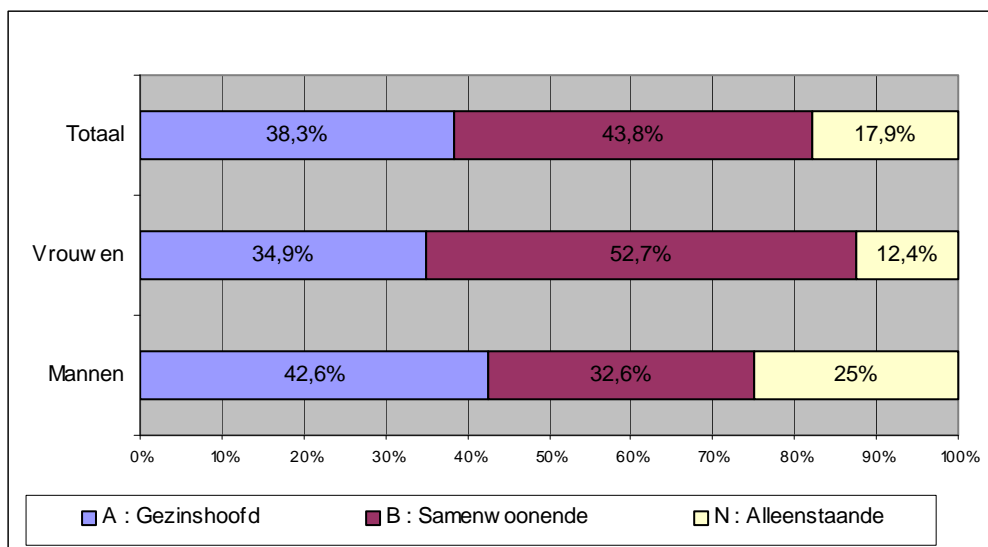
1. wat de categorie A van de gezinshoofden betreft, de meest voorkomende gezinspositie in de 3 gewesten de positie van 'hoofd van een eenoudergezin' is. In het Waals Gewest is niet minder dan 44,8 % van categorie A hoofd van een eenoudergezin. In het Vlaams en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ligt dat percentage minder hoog met respectievelijk 32,2 % en 37,2 %;

2. in elk van de gewesten, categorie B van de RVA het best vertegenwoordigd is in de gezinspositie 'koppel met kinderen': 52,3 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 43,2 % in het Vlaams Gewest en 42,6 % in het Waals Gewest. Het is bijzonder interessant te constateren dat de gezinspositie 'kind' op de tweede plaats komt in categorie B in het Waals en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met respectievelijk 30,3 % en 21,9 %. In het Vlaams Gewest daarentegen bekleedt de gezinspositie 'partner in een koppel zonder kinderen' de 2de plaats (29,2 %) vóór de positie 'kind' (21,4 %). Er zijn in het Waals en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest relatief meer uitkeringstrekkers die behoren tot de gezinspositie 'kind', wat het gevolg is van een hogere jeugdwerkloosheid in die beide gewesten.

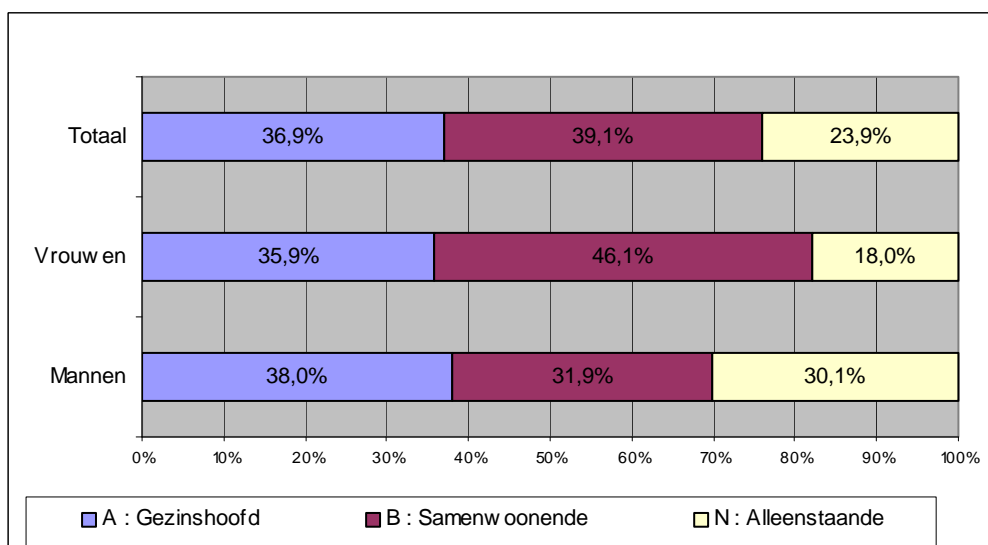
5. Vergelijking 2000/2007

Grafiek 7 Verdeling van de RVA-uitkeringscategorieën volgens het geslacht in 2000 en 2007

2000

2007

In vergelijking met 2000 is de RVA-gezinscategorie van de alleenwonenden in 2007 met 6 procentpunten aangegroeid terwijl die van de samenwonenden, vooral door de vrouwen, met bijna 5 procentpunten is teruggelopen. De gezinshoofden laten een daling noteren van 4,6 % bij de mannen en een zeer lichte toename (+1 %) bij de vrouwen.

In 2007 laat de verdeling naar de LIPRO-gezinspositie in vergelijking met 2000 gewoon een bevestiging zien van de toename (ongeveer in dezelfde mate als voor de RVA-categorie) van de alleenstaanden. Die stijging wordt gecompenseerd door

een quasi gelijke afname van de positie 'koppel met kinderen'. Opmerkelijk is ook dat de positie 'koppel zonder kind(eren)' die tendens niet volgt aangezien die positie lichtjes is versterkt.

In categorie A (gezinshoofden) is de positie van 'hoofd van een eenoudergezin' in 2007 nog iets versterkt: van 38,5 % in 2000 tot 39,9 % in 2007. De vrouwelijke hoofden van een eenoudergezin zien hun aandeel (in het geheel van de vrouwen van categorie A van de RVA) stijgen van 70,3 % naar niet minder dan 72,5 %. Nog steeds binnen categorie A van de RVA versterken de alleenstaande mannen (LIPRO-typologie) hun positie, terwijl ze terrein verliezen (- 4,8 %) als ze behoren tot een 'koppel met kind(eren)'.

In categorie N (alleenwonenden) van de RVA was de LIPRO-gezinspositie 'alleenstaande' in 2000 veruit in de meerderheid met 86 %. In 2007 is dat percentage al opgelopen tot 90 %.

In categorie B van de RVA (samenwonenden zonder gezinslast) is, alleen al door toedoen van de vrouwen, de LIPRO-gezinspositie 'koppel met kind(eren)' met bijna 7 % gedaald van 50,8 % in 2000 tot 44 % in 2007. Tijdens diezelfde periode, en ook vooral toe te schrijven aan de vrouwen, is de positie 'koppel zonder kind(eren)', met 5,4 % aangegroeid in diezelfde categorie.

Voor elk van de 3 gewesten is de overeenkomst voor de alleenwonenden/alleenstaanden tussen de RVA-categorie en de LIPRO-positie nóg sterker geworden in 2007. In het Vlaams en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de overeenkomst in 2007 het grootst: 80,8 %. In het Waals Gewest is die overeenkomst iets minder groot maar toch nog altijd heel sterk: 75,5 %. Tussen 2000 en 2007 is die overeenkomst het meest versterkt in het Vlaams Gewest, met een toename van 7 procentpunten (van 73,8 % in 2000 tot 80,8 % 2007), gevolgd door het Waals Gewest met een stijging van 69 tot 75,5 % (+ 6,5 procentpunten). In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest liep dat percentage op van 75,3 tot 80,8 % (+ 5,5 procentpunten).

Tussen 2000 en 2007 stellen we zowel voor het Vlaams als voor het Waals Gewest een verschuiving vast van de RVA-categorie van de samenwonenden zonder gezinslast met LIPRO-positie 'koppel met kind(eren)' naar dezelfde RVA-categorie met de LIPRO-positie 'koppel zonder kind(eren)'. Tussen 2000 en 2007 was er in het Vlaams Gewest inderdaad een daling van de LIPRO-positie 'koppel met kind(eren)' van 72,6 % tot 69,9 %, gecompenseerd door een versteviging van de LIPRO-positie 'koppel zonder kind(eren)' van 73,9 % tot 76,5 %. Eenzelfde verschijnsel deed zich voor in het Waals Gewest. In dat gewest was er een lichte daling van de LIPRO-positie 'koppel met kind(eren)' van 65,7 % in 2000 tot 65,3 % in 2007, gecompenseerd door een versteviging van de LIPRO-positie 'koppel zonder kind(eren)' van 66,6 % tot 68,7 %. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot slot was er tussen 2000 en 2007 een verzwakking van de LIPRO-positie 'koppel met kind(eren)' en 'koppel zonder kind(eren)'. Het gaat daarbij respectievelijk om een afname van 56,2 tot 52,9 % en van 60,1 tot 57,7 %.

Zoals we reeds in hoofdstuk 3.1 hebben belicht, moeten we eraan herinneren dat categorie A (gezinshoofd) de hoofden van een eenoudergezin omvatten, maar ook de onderhoudsplichtige alleenstaanden en de kinderen (die enige kostwinner in het gezin zijn of die op zijn minst zorgen voor het belangrijkste inkomen). Zij vertegenwoordigen 62,8 % van categorie A van de RVA. Dat percentage versterkt nog de vaststelling die werd gedaan bij de steekproef van 2000 aangezien dat percentage eind 2007 nog met 2,5 procentpunten is gestegen in vergelijking met 2000 (60,3 % in 2000 tegen 62,8 in 2007). Deze gezinsposities vinden we dus in steeds grotere mate terug in de RVA-categorie van de gezinshoofden.

6. Besluiten

Het kruisen van de LIPRO-gezinspositie en de RVA-uitkeringscategorie geeft de evolutie weer van de traditionele gezinscel naar een reeks van meer gevarieerde gezinsposities. De verschillen tussen de LIPRO-gezinspositie en de RVA-gezinscategorieën versterken die vaststelling alleen maar. Het grote aandeel LIPRO-alleenstaanden in categorie A van de RVA-gezinshoofden illustreert duidelijk die evolutie.

Het kruisen van de LIPRO- en de RVA-gegevens stelt ook een aantal situaties in het licht binnen de groep van de niet-werkende werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen:

- Categorie A van de RVA (gezinshoofden) omvat nl. niet minder dan 39,9% hoofden van een eenoudergezin. Dat is de meest voorkomende gezinspositie in categorie A. Bij de vrouwen die tot categorie A behoren zijn er niet minder dan 72,5 % hoofden van een eenoudergezin. Bij de mannen bedraagt dat percentage amper 8,1%.

- Bij de alleenstaanden volgens de LIPRO-typologie behoort 78,1% tot de RVA-categorie N terwijl 20,1% tot categorie A behoort. Over het algemeen gaat het om personen (meestal mannen) die onderhoudsplichtig zijn maar ook om werknemers met een speciaal statuut (havenarbeiders en zeevissers). Dat percentage ligt met 23 % het hoogst in het Waals Gewest tegen slechts 16,8 % in het Vlaams Gewest en 17,6 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

- In categorie A ligt het percentage LIPRO-alleenstaanden op 15%. Bij de mannelijke uitkeringstrekkers van categorie A bedraagt dat percentage 25,9% en bij hun vrouwelijke tegenhangers amper 3,8%. Dat verschil is toe te schrijven aan het feit dat eerder mannen dan vrouwen alimentatieplichtig zijn. Bovendien wordt een deel van de mannelijke LIPRO-alleenstaanden opgenomen in categorie A door het feit dat zij een speciaal statuut als havenarbeider of zeevisser hebben.

- De gezinspositie 'kind' die voorkomt in categorie A van de RVA kan erop wijzen dat die kinderen de enige kostwinner in het gezin zijn of dat het(de) inkomen(s) van hun ouder(s) heel laag is(zijn). Die toestand doet zich voor bij 7,9% van de uitkeringstrekkers van categorie A.

Als we de eenoudergezinshoofden (39,9%), de alleenstaanden met onderhoudsplicht (15%) en de kinderen met een RVA-categorie A (7,9 %) samentellen, komen we tot 62,8% van de uitkeringstrekkers in categorie A. In vergelijking met 2000 is dat nog 2,5 procentpunten meer.

In de gezinspositie 'koppels met kinderen' krijgt 56,3% van de mannelijke partners categorie A toegekend, terwijl 84,3% van de vrouwelijke partners tot categorie B behoort. Bij de koppels zonder kinderen maakt slechts 45,3% van de mannelijke partners deel uit van categorie A, terwijl 87,8% van de vrouwelijke partners tot categorie B behoort.

De gezinspositie 'koppel met kind(eren)' is logischerwijs vaker terug te vinden in de RVA-categorie A dan de positie 'koppel zonder kind(eren)': in 34,2% van de gevallen tegen in 25,2% van de gevallen. Die tendens is sterker bij de mannen die in een gezinsvorm samenleven (van 45,3% zonder kind(eren) tot 56,3% met kind(eren)) dan bij de vrouwen die in een gezin samenleven (van 8,9% zonder kind(eren) tot 15,5% met kind(eren)). Bij de mannen leidt het niet hebben van kinderen tot een verhoging van het aandeel van categorie B (van 42,2% met kind(eren) tot 50,5% zonder

kind(eren)). Bij de vrouwen hebben de kinderen weinig invloed op het percentage van categorie B (84,3% met kind(eren) en 87,8% zonder).

40,3% van de mannen van categorie B bekleedt de gezinspositie 'kind' tegen amper 15,6% van de vrouwen. Meer dan de helft van de vrouwen (51,6%) daarentegen van categorie B is partner in een koppel met kind(eren). Bij de mannen bedraagt dat aandeel slechts 32,6%.

In de drie gewesten is de verdeling over het algemeen dezelfde. De grootste verschillen doen zich voor bij de gezinspositie 'kind' waarbij categorie B meer voorkomt in het Vlaams en in het Waals Gewest (+/- 75 % in die beide gewesten) maar minder in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (58,8 %). Een andere bijzonderheid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: de relatief sterke vertegenwoordiging van categorie N in diezelfde gezinspositie 'kind': 16,7% tegen ongeveer 4% in de beide andere gewesten.
